

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอรูปแบบการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคลตามแนวสุขบัญญัติแห่งชาติ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยขอสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอนสุขอนามัยของครูโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการเตรียมตัวผู้สอน การเตรียมจัดสภาพแวดล้อม การเตรียมตัวผู้เรียน การใช้สื่อ การประเมินผลการใช้สื่อ และการเก็บรักษาสื่อ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการใช้โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ ประกอบการเรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคลตามแนวสุขบัญญัติแห่งชาติ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคลตามแนวสุขบัญญัติแห่งชาติ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาพฤติกรรมการใช้โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ ประกอบการเรียนการสอนสุขอนามัยของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และ (2) การนำเสนอการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคลตามแนวสุขบัญญัติแห่งชาติ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ตอนตามลักษณะของระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมการใช้โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ ประกอบการเรียนการสอนสุขอนามัยของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2541 จำนวน 240 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อประเภทโปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ ประกอบการเรียนการสอนสุขอนามัย จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ การเตรียมตัวผู้สอน การเตรียมจัดสภาพแวดล้อม การเตรียมตัวผู้เรียน การใช้สื่อ การประเมินผลการใช้สื่อ และการเก็บรักษาสื่อชุดนิทรรศการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการประกอบการเรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคลตามแนวสุขบัญญัติแห่งชาติ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งการใช้สื่อมี 6 ด้าน คือ (1) การเตรียมตัวผู้สอน (2) การเตรียมจัดสภาพแวดล้อม (3) การเตรียมตัวผู้เรียน (4) การใช้สื่อ (5) การประเมินผลการใช้สื่อ และ (6) การเก็บรักษาสื่อ

1. สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เป็นครูผู้หญิงร้อยละ 67.5 มีอายุ 41-50 ปีร้อยละ 46.3 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 84.2 มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 21 ถึง 30 ปี ร้อยละ 36.8 สาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา คือประถมศึกษา ร้อยละ 22.9

2. แหล่งสื่อการสอนสุขอนามัยที่สำคัญที่สุดที่กลุ่มตัวอย่างได้สื่อโปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการมาใช้คือ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอและโรงพยาบาล ทั้ง 3 ประเภท จำแนกได้ดังนี้ โปสเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 16.5 แผ่นพับ คิดเป็นร้อยละ 17.9 สื่อชุดนิทรรศการ คิดเป็นร้อยละ 13.4

3. พฤติกรรมการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนสุขอนามัยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

โปสเตอร์

1. ด้านการเตรียมตัวผู้สอน

- 1.1 ครูนำโปสเตอร์มาฉีกบนกระดาษแข็งก่อนนำมาสอน ($\bar{x} = 2.75$)
- 1.2 ครูนำโปสเตอร์มาฉีกบนผ้าก่อนนำมาสอน ($\bar{x} = 2.75$)
- 1.3 ครูนำโปสเตอร์มาฉีกบนผ้าและติดที่แขวนก่อนนำมาสอน ($\bar{x} = 2.75$)
- 1.4 ครูนำกระดาษมาปิดบังข้อความในโปสเตอร์ก่อนนำมาสอน ($\bar{x} = 2.75$)
- 1.5 ครูจัดลำดับขั้นตอนการใช้โปสเตอร์ประกอบการสอนสุขอนามัย ($\bar{x} = 2.75$)
- 1.6 ครูทดลองใช้โปสเตอร์ก่อนการสอนให้เหมาะกับเนื้อหาและเวลา ($\bar{x} = 2.75$)
2. ด้านการเตรียมจัดสภาพแวดล้อม
  - 2.1 ครูเก็บโปสเตอร์ทันทีหลังจากสอนเนื้อหาในโปสเตอร์นั้นแล้ว ($\bar{x} = 2.58$)
  - 2.2 ครูใช้ประกอบการจัดนิทรรศการสุขอนามัย ($\bar{x} = 2.76$)
  - 2.3 ครูเตรียมอุปกรณ์เพื่อใช้ร่วมกับโปสเตอร์ ($\bar{x} = 2.90$)
  - 2.4 ครูจัดโปสเตอร์เรื่องสุขอนามัยไว้ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.03$)
  - 2.5 ครูนำโปสเตอร์ติดในชั้นเรียนก่อนเริ่มการสอนในเรื่องนั้น ๆ ($\bar{x} = 3.15$)
  - 2.6 ครูนำโปสเตอร์ติดนอกชั้นเรียนเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.25$)
3. ด้านการเตรียมตัวผู้เรียน
  - 3.1 ครูให้นักเรียนเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังหลังศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์แล้ว
($\bar{x} = 3.10$)
  - 3.2 ครูให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์ก่อนการสอนสุขอนามัย ($\bar{x} = 3.11$)
  - 3.3 ครูให้นักเรียนตั้งคำถามหลังศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์แล้ว ($\bar{x} = 3.13$)
  - 3.4 ครูตั้งคำถามให้นักเรียนไปศึกษาจากโปสเตอร์ก่อนการสอนสุขอนามัย
($\bar{x} = 3.26$)
  - 3.5 ครูแนะนำการดูโปสเตอร์แก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.50$)
4. ด้านการใช้โปสเตอร์ประกอบการเรียนการสอน
  - 4.1 ครูสอนเนื้อหาในโปสเตอร์แก่ตัวแทนนักเรียนในแต่ละกลุ่มเพื่อให้นักเรียนไปสอนเพื่อนต่อ ($\bar{x} = 2.55$)
  - 4.2 ครูให้นักเรียนถือโปสเตอร์และครูอธิบายเนื้อหาในโปสเตอร์นั้น ($\bar{x} = 2.86$)
  - 4.3 ครูปิดข้อความในโปสเตอร์เพื่อให้นักเรียนช่วยกันตอบข้อความนั้น
($\bar{x} = 2.97$)
  - 4.4 ครูให้นักเรียนศึกษาโปสเตอร์ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.03$)
  - 4.5 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาเนื้อหาในโปสเตอร์ ($\bar{x} = 3.05$)
  - 4.6 ครูให้นักเรียนดูโปสเตอร์หลังจากครูเล่านิทาน/กรณีตัวอย่างจบ ($\bar{x} = 3.10$)
  - 4.7 ครูถือโปสเตอร์ให้นักเรียนดูพร้อมอธิบายประกอบ ($\bar{x} = 3.19$)
  - 4.8 ครูเล่านิทานหรือเล่าเรื่องกรณีตัวอย่างประกอบโปสเตอร์ ($\bar{x} = 3.20$)
  - 4.9 ครูอธิบายเนื้อหาในโปสเตอร์ซึ่งติดบนบอร์ด ($\bar{x} = 3.38$)

5. ด้านการประเมินผลการใช้โปสเตอร์
  - 5.1 ครูให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศสุขอนามัยหลังศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์ ($\bar{x} = 2.92$)
  - 5.2 ครูให้นักเรียนเขียนรายงานสุขอนามัยหลังศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์ ($\bar{x} = 2.97$)
  - 5.3 ครูให้นักเรียนวาดรูปการปฏิบัติตนหลังศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์ ($\bar{x} = 3.10$)
  - 5.4 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายขั้นตอนการปฏิบัติตนก่อนดูโปสเตอร์ ($\bar{x} = 3.11$)
  - 5.5 ครูให้นักเรียนอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติตนประกอบโปสเตอร์ ($\bar{x} = 3.17$)
  - 5.6 ครูให้นักเรียนสรุปเนื้อหาสุขอนามัยจากโปสเตอร์ ($\bar{x} = 3.23$)
  - 5.7 ครูให้นักเรียนตอบคำถามหลังจากศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์ ($\bar{x} = 3.40$)
6. ด้านการเก็บรักษาโปสเตอร์
  - 6.1 ครูเก็บโปสเตอร์ไว้ในห้องสมุด ($\bar{x} = 2.25$)
  - 6.2 ครูเก็บโปสเตอร์ไว้ในห้องพักครู ($\bar{x} = 2.30$)
  - 6.3 ครูเก็บโปสเตอร์โดยม้วนเก็บไว้ในตู้เก็บสื่อ ($\bar{x} = 2.39$)
  - 6.4 ครูเก็บโปสเตอร์ไว้ในชั้นเก็บโดยเรียงเป็นแนวตั้ง ($\bar{x} = 2.42$)
  - 6.5 ครูนำโปสเตอร์ที่เรื่องเดียวกับสื่อชุดนิทรรศการเก็บรวมกันไว้ในกระเป๋าเก็บสื่อชุดนิทรรศการ ($\bar{x} = 2.52$)
  - 6.6 ครูเก็บโปสเตอร์ไว้ในชั้นเก็บโดยวางซ้อนทับกัน ($\bar{x} = 2.53$)
  - 6.7 ครูเก็บโปสเตอร์โดยแขวนไว้ ($\bar{x} = 2.97$)
  - 6.8 ครูเก็บโปสเตอร์ไว้ในห้องเก็บสื่อ ($\bar{x} = 3.03$)

แผ่นพับ

1. ด้านการเตรียมตัวผู้สอน
  - 1.1 ครูนำแผ่นพับมาฉีกบนกระดาษแข็งก่อนนำมาสอน ($\bar{x} = 2.48$)
  - 1.2 ครูทดลองใช้แผ่นพับก่อนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา ($\bar{x} = 2.94$)
  - 1.3 ครูจัดลำดับขั้นตอนการใช้แผ่นพับประกอบการสอนสุขอนามัย ($\bar{x} = 3.00$)
2. ด้านการเตรียมจัดสภาพแวดล้อม
  - 2.1 ครูเก็บแผ่นพับทันทีหลังจากสอนเนื้อหาในแผ่นพับนั้นแล้ว ($\bar{x} = 2.58$)
  - 2.2 ครูแจกแผ่นพับในงานนิทรรศการสุขอนามัย ($\bar{x} = 2.76$)
  - 2.3 ครูเตรียมอุปกรณ์เพื่อใช้ร่วมกับแผ่นพับ ($\bar{x} = 2.90$)

- 2.4 ครูจัดแผ่นพับเรื่องสุขอนามัยไว้ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง
($\bar{x} = 3.03$)
- 2.5 ครูนำแผ่นพับติดในชั้นเรียนเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.15$)
- 2.6.6 ครูนำแผ่นพับติดนอกชั้นเรียนเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.25$)
3. ด้านการเตรียมตัวผู้เรียน
- 3.1 ครูให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับก่อนการสอนสุขอนามัย ($\bar{x} = 3.07$)
- 3.2 ครูให้นักเรียนเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังหลังศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับแล้ว
($\bar{x} = 3.08$)
- 3.3 ครูตั้งคำถามให้นักเรียนไปศึกษาจากแผ่นพับก่อนการสอนสุขอนามัย
($\bar{x} = 3.10$)
- 3.4 ครูให้นักเรียนตั้งคำถามหลังจากอ่านแผ่นพับแล้ว ($\bar{x} = 3.14$)
- 3.5 ครูแนะนำการดูแผ่นพับแก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.39$)
4. ด้านการใช้แผ่นพับประกอบการเรียนการสอน
- 4.1 ครูสอนเนื้อหาในแผ่นพับแก่ตัวแทนนักเรียนในแต่ละกลุ่มเพื่อให้นักเรียน
ไปสอนต่อ ($\bar{x} = 2.54$)
- 4.2 ครูแจกแผ่นพับให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง ($\bar{x} = 2.91$)
- 4.3 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาเนื้อหาในแผ่นพับ ($\bar{x} = 2.93$)
- 4.4 ครูเล่านิทานหรือเล่าเรื่องกรณีตัวอย่างประกอบแผ่นพับ ($\bar{x} = 3.06$)
- 4.5 ครูให้นักเรียนอ่านแผ่นพับหลังจากครูเล่านิทาน/กรณีตัวอย่างจบ
($\bar{x} = 3.08$)
5. ด้านการประเมินผลการใช้แผ่นพับ
- 5.1 ครูให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศสุขอนามัยหลังศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับ
($\bar{x} = 2.83$)
- 5.2 ครูให้นักเรียนเขียนรายงานสุขอนามัยหลังศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับ
($\bar{x} = 2.93$)
- 5.3 ครูให้นักเรียนวาดรูปการปฏิบัติตนหลังศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับ
($\bar{x} = 2.99$)
- 5.4 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายขั้นตอนการปฏิบัติตนก่อนดูแผ่นพับ
($\bar{x} = 3.08$)
- 5.5 ครูให้นักเรียนอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติตนประกอบแผ่นพับ ($\bar{x} = 3.13$)
- 5.6 ครูให้นักเรียนสรุปเนื้อหาสุขอนามัยจากแผ่นพับ ($\bar{x} = 3.15$)
- 5.7 ครูให้นักเรียนตอบคำถามหลังจากศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับ ($\bar{x} = 3.28$)

6. ด้านการเก็บรักษาแผ่นพับ

- 6.1 ครูเก็บแผ่นพับไว้ในห้องสมุด ($\bar{x} = 2.22$)
- 6.2 ครูเก็บแผ่นพับไว้ในห้องพักครู ($\bar{x} = 2.31$)
- 6.3 ครูนำแผ่นพับเรื่องเดียวกับสื่อชุดาเก็บรวมไว้ในกระเป๋าเก็บสื่อชุดา
($\bar{x} = 2.52$)
- 6.4 ครูเก็บแผ่นพับไว้ในห้องเก็บสื่อ ($\bar{x} = 2.63$)
- 6.5 ครูเก็บแผ่นพับไว้ในตู้เก็บสื่อ ($\bar{x} = 2.65$)
- 6.6 ครูเก็บแผ่นพับไว้ในชั้นวาง ($\bar{x} = 2.82$)

สื่อชุดนิทรรศการ

1. ด้านการเตรียมตัวผู้สอน

- 1.1 ครูนำสื่อชุดนิทรรศการมาฉีกบนผ้าและติดที่แขวนก่อนนำมาสอน
($\bar{x} = 2.08$)
- 1.2 ครูนำสื่อชุดนิทรรศการมาฉีกบนผ้าก่อนนำมาสอน ($\bar{x} = 2.10$)
- 1.3 ครูนำกระดาษมาปิดบังข้อความในสื่อชุดนิทรรศการก่อนนำมาสอน
($\bar{x} = 2.45$)
- 1.4 ครูนำสื่อชุดนิทรรศการมาฉีกบนกระดาษแข็งก่อนนำมาสอน ($\bar{x} = 2.53$)
ครูจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อชุดนิทรรศการประกอบการสอนสุขอนามัย
($\bar{x} = 3.03$)
- 1.5 ครูทดลองใช้สื่อชุดนิทรรศการก่อนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา
($\bar{x} = 3.03$)

2. ด้านการเตรียมจัดสภาพแวดล้อม

- 2.1 ครูเก็บสื่อชุดนิทรรศการทันทีหลังจากสอนเนื้อหาในสื่อชิ้นแล้ว ($\bar{x} = 2.62$)
- 2.2 ครูเตรียมอุปกรณ์เพื่อใช้ร่วมกับสื่อชุดนิทรรศการ ($\bar{x} = 2.93$)
- 2.3 ครูใช้สื่อชุดนิทรรศการประกอบการจัดนิทรรศการสุขอนามัย ($\bar{x} = 2.97$)
- 2.4 ครูนำสื่อชุดนิทรรศการติดในชั้นเรียนก่อนเริ่มการสอนในเรื่องนั้นๆ
($\bar{x} = 2.97$)
- 2.5 ครูจัดสื่อชุดนิทรรศการเรื่องสุขอนามัยไว้ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง
($\bar{x} = 3.04$)
- 2.6 ครูนำสื่อชุดนิทรรศการติดนอกชั้นเรียนเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.08$)

3. ด้านการเตรียมตัวผู้เรียน

- 3.1 ครูให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อชุดนิทรรศการก่อนการสอนสุขอนามัย
($\bar{x} = 2.98$)

- 3.2 ครูให้นักเรียนตั้งคำถามหลังจากศึกษาเนื้อหาจากสื่อชุดนิทรรศการแล้ว
($\bar{x} = 2.99$)
- 3.3 ครูให้นักเรียนเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังหลังศึกษาเนื้อหาจากสื่อชุดนิทรรศการแล้ว
($\bar{x} = 3.00$)
- 3.4 ครูตั้งคำถามให้นักเรียนศึกษาจากสื่อชุดนิทรรศการก่อนการสนทนา
($\bar{x} = 3.07$)
- 3.5 ครูแนะนำการดูสื่อชุดนิทรรศการแก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.29$)
4. ด้านการใช้สื่อชุดนิทรรศการประกอบการเรียนการสอน
  - 4.1 ครูสอนเนื้อหาในสื่อชุดนิทรรศการแก่ตัวแทนนักเรียนในแต่ละกลุ่มเพื่อให้นักเรียนไปสอนเพื่อนต่อ ($\bar{x} = 2.59$)
  - 4.2 ครูให้นักเรียนดูสื่อชุดนิทรรศการและครูอธิบายเนื้อหาในสื่อ
($\bar{x} = 2.77$)
  - 4.3 ครูปิดข้อความในสื่อชุดนิทรรศการเพื่อให้นักเรียนช่วยกันตอบข้อความนั้น
($\bar{x} = 2.83$)
  - 4.4 ครูให้นักเรียนศึกษาสื่อชุดนิทรรศการด้วยตนเอง ($\bar{x} = 2.94$)
  - 4.5 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาเนื้อหาในสื่อชุดนิทรรศการ ($\bar{x} = 2.94$)
  - 4.6 ครูเล่นนิทานหรือเล่ากรณีตัวอย่างประกอบสื่อชุดนิทรรศการ ($\bar{x} = 2.97$)
  - 4.7 ครูดูสื่อชุดนิทรรศการให้นักเรียนดูพร้อมอธิบายประกอบ ($\bar{x} = 2.97$)
  - 4.8 ครูให้นักเรียนดูสื่อชุดนิทรรศการหลังจากครูเล่นนิทาน/กรณีตัวอย่างจบ
($\bar{x} = 3.01$)
  - 4.9 ครูอธิบายเนื้อหาในสื่อชุดนิทรรศการซึ่งติดบนบอร์ด ($\bar{x} = 3.05$)
5. ด้านการประเมินผลการใช้สื่อชุดนิทรรศการ
  - 5.1 ครูให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศสนทนาหลังศึกษาเนื้อหาสื่อชุดนิทรรศการ
($\bar{x} = 2.79$)
  - 5.2 ครูให้นักเรียนเขียนรายงานสนทนาหลังศึกษาเนื้อหาสื่อชุดนิทรรศการ
($\bar{x} = 2.87$)
  - 5.3 ครูให้นักเรียนวาดรูปการปฏิบัติตนหลังศึกษาเนื้อหาจากสื่อชุดนิทรรศการ
($\bar{x} = 2.89$)
  - 5.4 ครูให้นักเรียนร่วมอภิปรายขั้นตอนการปฏิบัติตนก่อนดูสื่อชุดนิทรรศการ
($\bar{x} = 2.97$)
  - 5.5 ครูให้นักเรียนอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติตนประกอบสื่อชุดนิทรรศการ
($\bar{x} = 3.02$)
  - 5.6 ครูให้นักเรียนสรุปเนื้อหาสนทนาจากสื่อชุดนิทรรศการ ($\bar{x} = 3.03$)

5.7 ครูให้นักเรียนตอบคำถามหลังจากศึกษาเนื้อหาจากสื่อชุดนิทรรศการ
($\bar{x} = 3.17$)

6. ด้านการเก็บรักษาสื่อชุดนิทรรศการ

6.1 ครูเก็บสื่อชุดนิทรรศการไว้ในห้องสมุด ($\bar{x} = 2.14$)

6.2 ครูเก็บสื่อชุดนิทรรศการไว้ในห้องพักครู ($\bar{x} = 2.23$)

6.3 ครูเก็บสื่อชุดนิทรรศการไว้ในกระเป๋าเก็บสื่อชุดนิทรรศการ ($\bar{x} = 2.57$)

6.4 ครูเก็บสื่อชุดนิทรรศการไว้ในตู้เก็บสื่อ ($\bar{x} = 2.83$)

6.5 ครูเก็บสื่อชุดนิทรรศการไว้ในห้องเก็บสื่อ ($\bar{x} = 2.93$)

ตอนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคลตาม
แนวสุขบัญญัติแห่งชาติ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อ
การเผยแพร่ในสถานศึกษา โดยมีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี, เป็นผู้ที่มีความรู้
ความสามารถในเรื่องรูปแบบการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอน, เป็นครูผู้สอนวิชา
สุศึกษาในระดับประถมศึกษา และครูผู้สอนวิชาสุศึกษาในมหาวิทยาลัย จำนวน 21 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามปลายเปิด ใช้ในการ
สอบถามรอบที่ 1 จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นคำถามปลายปิดแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 6 ด้านในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอน
อนามัยส่วนบุคคล และแยกเป็นข้อย่อยโดยรูปแบบการใช้โปสเตอร์ มีจำนวน 102 ข้อ รูปแบบ
การใช้แผ่นพับ มีจำนวน 86 ข้อ และรูปแบบการใช้สื่อชุดนิทรรศการ มีจำนวน 85 ข้อ แบบ
สอบถามรอบที่ 2 มีข้อความเหมือนกับรอบที่ 3 ทุกประการ ต่างกันที่แบบสอบถามรอบที่ 3
จะมีค่าสถิติรวมที่คำนวณจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด รวมทั้งแสดงตำแหน่งของ
รอยขีดซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ตอบไว้ในรอบที่ 2 โดยแสดงไว้ทุกข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำผลจากแบบสอบถามรอบที่ 1 มาวิเคราะห์ นำข้อ
กระทงต่างๆ มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 หลังจากได้รับข้อมูลกลับคืนมาจากผู้เชี่ยวชาญ
แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)
ในทุกข้อคำถาม แล้วแสดงค่าสถิตินั้นลงในแบบสอบถามที่ส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญในรอบต่อไป
ผู้วิจัยได้กำหนดค่าสถิติสำหรับการพิจารณาข้อกระทง ที่จะเป็นรายละเอียดของการใช้สื่อสิ่งพิมพ์
ประกอบการเรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคลในแต่ละด้านที่จะนำไปใช้ คือข้อความที่มีค่ามัธยฐาน

เท่ากับหรือมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50 โดยพิจารณาจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบสุดท้าย

จากการดำเนินการวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคลตามแนวสุขบัญญัติแห่งชาติ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสื่อสิ่งพิมพ์ได้แก่ โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ มี 6 ด้าน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการใช้โปสเตอร์

1. ด้านการเตรียมตัวผู้สอน สถานที่ที่ครูควรติดต่อขอโปสเตอร์เพื่อนำมาใช้สอนอนามัยส่วนบุคคล ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/อำเภอ/ตำบล สำนักงานมัยกรุงเทพมหานคร กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ฝ่ายสุขศึกษา/ส่งเสริมสุขภาพโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน และศูนย์บริการสาธารณสุข ในการเตรียมโปสเตอร์ก่อนนำมาสอนนั้นทำได้โดย นำโปสเตอร์สำเร็จรูปมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ทันที โปสเตอร์สำเร็จรูปที่มีเนื้อหาใช้สอนในเรื่องเดียวกันนำมารวมทำเป็นภาพพลิก นำโปสเตอร์มาฉีกบนกระดาษแข็ง นำโปสเตอร์มาเจาะรูและติดที่แขวน ใช้เทปหุ้มสันปก/กระดาษกาวติดรอบแผ่นโปสเตอร์ ตัดภาพในโปสเตอร์มาจัดใหม่ พร้อมปรับปรุงเนื้อหาใหม่ ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มผลิตโปสเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน และทั้งครูและนักเรียนช่วยกันผลิตโปสเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน

2. ด้านการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม บริเวณที่ติดโปสเตอร์ในห้องเรียน ได้แก่ ป้ายนิเทศข้างใดข้างหนึ่งของกระดานดำหน้าห้องเรียน ป้ายนิเทศหลังห้องเรียน บริเวณมุมหนังสือ สำหรับการนำโปสเตอร์มาติดเพื่อให้ความรู้และเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนนั้น ครูเป็นผู้ติดโปสเตอร์ นักเรียนช่วยกันติดโปสเตอร์ ครูและนักเรียนช่วยกันติดโปสเตอร์ นำเฉพาะโปสเตอร์ที่ได้รับการพิมพ์ภาพสีมาจัด นำเฉพาะภาพโปสเตอร์ที่เป็นผลงานของนักเรียนมาจัด นำโปสเตอร์สำเร็จรูปและผลงานของนักเรียนมาจัด ระยะเวลาในการติดโปสเตอร์เพื่อทบทวนวิชาเรียนติด 1 สัปดาห์ เพื่อรณรงค์ในเรื่องสุขภาพอนามัยติด 1-2 สัปดาห์ บริเวณที่ติดโปสเตอร์นอกห้องเรียน ได้แก่ ป้ายนิเทศบริเวณหน้าโรงเรียน ป้ายนิเทศหน้าอาคารเรียน ป้ายนิเทศหน้าห้องพยาบาล ป้ายนิเทศในห้องพยาบาล และป้ายนิเทศข้างนอกหน้าห้องเรียน การนำโปสเตอร์มาติดเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน ครูเป็นผู้ติดโปสเตอร์ นักเรียนช่วยกันติดโปสเตอร์ ครูและนักเรียนช่วยกันติดโปสเตอร์ นำเฉพาะโปสเตอร์สำเร็จรูปซึ่งได้รับการพิมพ์ภาพสีมาติด นำเฉพาะโปสเตอร์ที่เป็นผลงานของนักเรียนมาติด นำโปสเตอร์สำเร็จรูปและผลงานของนักเรียนมาติด ระยะเวลาการติดโปสเตอร์ ติดเพื่อทบทวนวิชาเรียนติด 1-2 สัปดาห์ ติดเพื่อรณรงค์ในเรื่องสุขภาพอนามัยติด 1-2 สัปดาห์

3. **ด้านการเตรียมตัวผู้เรียน** ตั้งประเด็นปัญหาให้นักเรียนหาคำตอบจากโปสเตอร์ก่อนเรียนเรื่องนั้นๆ กำหนดให้นักเรียนแล้วแบ่งกลุ่มผลิตโปสเตอร์เพื่อนำมาประกอบการสอนให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์แล้วนำมาเล่าสรุปให้เพื่อนฟังในชั้นเรียน ให้นักเรียนตั้งคำถามถามเพื่อนในห้องหลังศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์ ให้นักเรียนศึกษาความหมายของข้อความ (สโลแกน) ที่ปรากฏในโปสเตอร์ ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาในโปสเตอร์ แล้วนำมาแสดงบทบาทสมมติในชั่วโมงเรียน มอบหมายให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศในเรื่องที่จะเรียนครั้งต่อไป ให้นักเรียนช่วยกันคิดคำขวัญในเรื่องอนามัยส่วนบุคคลจากการศึกษาเนื้อหาในโปสเตอร์ ทดสอบความรู้ก่อนเรียนแต่ละเรื่องด้านพฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคล

4. **ด้านการใช้โปสเตอร์ประกอบการเรียนการสอน** ในชั้นนำ ครูถามความรู้จากประสบการณ์เดิมของนักเรียนในเรื่องที่ปรากฏในโปสเตอร์ ครูเล่านิทานหรือกรณีตัวอย่างก่อนให้นักเรียนดูโปสเตอร์ ครูให้นักเรียนดูโปสเตอร์แล้วให้บอกถึงสาเหตุของปัญหาอนามัยส่วนบุคคล ให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาในโปสเตอร์ ให้นักเรียนดูเฉพาะภาพในโปสเตอร์ซึ่งปิดข้อความอธิบายขั้นตอนไว้ทั้งหมด ในชั้นสอน ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาเนื้อหาในโปสเตอร์ ครูให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์ด้วยตนเอง ครูอธิบายถึงสาเหตุและแนวทางปฏิบัติตนในเรื่องที่สอนประกอบโปสเตอร์ ครูสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติตนตามที่ปรากฏในโปสเตอร์ ชั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้โดยการศึกษาจากโปสเตอร์ ให้นักเรียนบอกถึงขั้นตอน/วิธีปฏิบัติตน แล้วเฉลยโดยเปิดกระดาษที่ปิดบังข้อความไว้ทีละข้อ นักเรียนตีความและข้อความที่ครูตัดจากโปสเตอร์บนกระดานให้สัมพันธ์กัน

5. **ด้านการประเมินผล** ให้นักเรียนตอบคำถามหลังจากศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์ ให้นักเรียนอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติตนหลังศึกษาจากโปสเตอร์ ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนหลังศึกษาจากโปสเตอร์ ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศหลังศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์

6. **ด้านการเก็บรักษาโปสเตอร์** สถานที่เก็บโปสเตอร์คือ ห้องเก็บสื่อ เก็บโปสเตอร์ไว้ในตู้เหล็กโดยแขวนโปสเตอร์ไว้ ใส่ซองพลาสติกแยกเป็นชุดในแต่ละเรื่องและวางในแนวตั้งใส่ในช่องหรือกระเป๋าที่เก็บสื่อสิ่งพิมพ์ทุกชนิดที่ใช้สอนในเรื่องเดียวกัน สำหรับตู้มีลิ้นชัก เรียงโปสเตอร์ตามแนวนอน แยกเป็นชุดในแต่ละเรื่องวางซ้อนทับกันได้

รูปแบบการใช้แผ่นพับ

1. **ด้านการเตรียมตัวผู้สอน** สถานที่ที่ควรติดต่อขอแผ่นพับเพื่อนำมาใช้สอนอนามัยส่วนบุคคล ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขประจำจังหวัด/อำเภอ/ตำบล สำนักงานอนามัยกรุงเทพมหานคร กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ฝ่ายสุขศึกษา/ส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลของรัฐและเอกชน ศูนย์บริการสาธารณสุข และสมาคมทันตแพทย์แห่งประเทศไทย การเตรียมแผ่นพับก่อนนำมาสอนนั้นทำได้โดย นำแผ่นพับที่ขอมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ทันที นำแผ่นพับที่ขอมา ถ่ายเอกสารเพิ่มเพื่อให้มีปริมาณเพียงพอกับจำนวนนักเรียน นำแผ่นพับมา

แสดงเนื้อหาทั้งหน้า-หลัง ดัดบนกระดาษแข็งแผ่นเดียว ครูให้นักเรียนผลิตแผ่นพับเพื่อใช้ในการเรียนการสอน

ครูและนักเรียนช่วยกันผลิตแผ่นพับเพื่อใช้ในการเรียนการสอน

2. ด้านการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม บริเวณที่ติดแผ่นพับในห้องเรียน ได้แก่ ป้ายนิเทศหลังห้องเรียน บริเวณมุมหนังสือ การติดหรือนำเสนอแผ่นพับนั้น ดัดเฉพาะแผ่นพับที่ขอมมา ดัดเฉพาะแผ่นพับที่เป็นผลงานของนักเรียน นำแผ่นพับทั้งที่ขอมมาและแผ่นพับผลงานของนักเรียนมาติด ทำกล่องและนำแผ่นพับใส่ไว้ให้นักเรียนได้หยิบไปอ่าน ระยะเวลาในการติด/นำเสนแผ่นพับ ดัดเพื่อทบทวนวิชาเรียน ดัด 1 สัปดาห์ ดัดเพื่อรณรงค์ในเรื่องสุขภาพอนามัย ดัด 2 สัปดาห์ บริเวณที่ติดแผ่นพับนอกห้องเรียน ได้แก่ ป้ายนิเทศหน้าห้องพยาบาล ป้ายนิเทศในห้องพยาบาล การติดหรือนำเสนอแผ่นพับ ดัดเฉพาะแผ่นพับที่เป็นผลงานของนักเรียน นำแผ่นพับที่ขอมมาและแผ่นพับผลงานของนักเรียนมาจัด ทำกล่องและนำแผ่นพับใส่ไว้ให้นักเรียนได้หยิบไปอ่าน ระยะเวลาในการติดแผ่นพับ ดัดเพื่อทบทวนวิชาเรียน 1-2 สัปดาห์ ดัดเพื่อรณรงค์ในเรื่องสุขภาพ 2 สัปดาห์

3. ด้านการเตรียมตัวผู้เรียน ตั้งประเด็นปัญหาให้นักเรียนหาคำตอบจากแผ่นพับก่อนเรียนเรื่องนั้น ๆ กำหนดเรื่องให้นักเรียนแล้วแบ่งกลุ่มผลิตแผ่นพับเพื่อนำมาประกอบการสอน ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับแล้วนำมาเล่าสรุปให้เพื่อนฟังในชั้นเรียน ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับแล้ววาดรูปส่ง ให้นักเรียนตั้งคำถามตามเพื่อนในห้องหลังศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับ มอบหมายให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศในเรื่องที่จะเรียนครั้งต่อไปโดยอ่านจากแผ่นพับ

4. ด้านการใช้แผ่นพับประกอบการเรียนการสอน ช้หน้า ครูตามความรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียนในเรื่องที่ปรากฏในแผ่นพับ ครูแนะนำเนื้อหาในแผ่นพับให้นักเรียนทราบอย่างย่อ ๆ ช้สอน ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาเนื้อหาในแผ่นพับ ครูแจกแผ่นพับให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง ครูอธิบายถึงสาเหตุและแนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องที่สอน ช้สรุป ให้นักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาจากการศึกษาจากแผ่นพับ ให้นักเรียนสรุปเรื่องที่เรียนว่ามีส่วนใดเหมือนหรือแตกต่างจากเนื้อหาในแผ่นพับ ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาในแผ่นพับโดยเขียนเป็นแผนภูมิ

5. ด้านการประเมินผล ให้นักเรียนตอบคำถามหลังจากศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับ ให้นักเรียนอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติตนหลังศึกษาจากแผ่นพับ ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนหลังศึกษาจากแผ่นพับ ให้นักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาจากแผ่นพับ ให้นักเรียนเขียนรายงานในเรื่องที่เรียนจากแผ่นพับ ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศหลังศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับ ให้นักเรียนวาดรูปการปฏิบัติตนหลังศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับ และให้นักเรียนจัดทำแผ่นพับโดยนำเสนอข้อมูลพร้อมคำถามแนบในแผ่นพับ

6. ด้านการเก็บรักษาแผ่นพับ สถานที่เก็บแผ่นพับคือ ห้องสมุด การจัดเก็บแผ่นพับบนชั้นวางของ เรียงแผ่นพับตามแนวตั้ง แยกเป็นชุดในแต่ละเรื่อง ใส่ซองพลาสติกแยกเป็นชุดในแต่ละเรื่อง และนำแผ่นพับใส่กล่อง แยกเป็นเรื่องๆ ในแต่ละกล่อง ตั้มลิ้นชัก เรียงแผ่นพับตามแนวนอน แยกเป็นชุดในแต่ละเรื่องและนำแผ่นพับใส่ซองหรือกระเป๋าเก็บสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้สอนในเรื่องเดียวกัน

รูปแบบการใช้สื่อชุดนิทรรศการ

1. ด้านการเตรียมตัวผู้สอน สถานที่ที่ควรติดต่อขอสื่อชุดนิทรรศการเพื่อนำมาใช้นสอนอนามัยส่วนบุคคล ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขประจำจังหวัด/อำเภอ/ตำบล สำนักงานมัยกรุงเทพมหานคร และฝ่ายสุขศึกษา/ส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลของรัฐและเอกชน การเตรียมสื่อชุดนิทรรศการก่อนนำมาสอนนั้นทำได้โดย สื่อชุดนิทรรศการสำเร็จรูปนำมาใช้ประกอบเรียนการสอนได้ทันที สื่อชุดนิทรรศการที่มีเนื้อหาใช้สอนได้ในเรื่องเดียวกันนำมาจัดทำเป็นภาพพลิก นำสื่อชุดนิทรรศการแต่ละแผ่นมาผืนกบนกระดาษแข็ง นำสื่อชุดนิทรรศการมาผืนกบนพลาสติก ลูกฟูก นำสื่อชุดนิทรรศการแต่ละแผ่นเจาะรูแล้วติดที่แขวน ใช้เทปหุ้มสันปก/กระดาษกาวติดรอบสื่อชุดนิทรรศการแต่ละแผ่น ครูผลิตสื่อชุดนิทรรศการเพื่อใช้ประกอบการสอนอนามัยส่วนบุคคล ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มผลิตสื่อชุดนิทรรศการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ครูและนักเรียนช่วยกันผลิตสื่อชุดนิทรรศการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน

2. ด้านการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม บริเวณที่ติดสื่อชุดนิทรรศการในห้องเรียน ได้แก่ ป้ายนิเทศข้างใดข้างหนึ่งของกระดานดำหน้าห้องเรียน ป้ายนิเทศหลังห้องเรียน บริเวณมุมสื่อ การติดหรือนำเสนอสื่อชุดนิทรรศการนั้น ครูเป็นผู้ติดสื่อชุดนิทรรศการ นักเรียนช่วยกันติดสื่อชุดนิทรรศการ ครูและนักเรียนช่วยกันติดสื่อชุดนิทรรศการ นำเฉพาะสื่อชุดนิทรรศการสำเร็จรูปซึ่งได้รับการพิมพ์ภาพสีมาจัด นำเฉพาะสื่อชุดนิทรรศการที่เป็นผลงานของนักเรียนมาจัด นำสื่อชุดนิทรรศการสำเร็จรูปและสื่อชุดนิทรรศการผลงานของนักเรียนมาจัด ระยะเวลาในการติดสื่อชุดนิทรรศการเพื่อทบทวนวิชาเรียน 1 สัปดาห์ บริเวณที่ติดสื่อชุดนิทรรศการนอกห้องเรียน ได้แก่ ป้ายนิเทศหน้าอาคารเรียน ป้ายนิเทศหน้าห้องพยาบาล ป้ายนิเทศในห้องพยาบาล ป้ายนิเทศข้างนอกหน้าห้องเรียน การนำสื่อชุดนิทรรศการมาติดเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนนั้น ครูเป็นผู้ติดสื่อชุดนิทรรศการ นักเรียนช่วยกันติดสื่อชุดนิทรรศการ ครูและนักเรียนช่วยกันติดสื่อชุดนิทรรศการ นำเฉพาะสื่อชุดนิทรรศการสำเร็จรูปซึ่งได้รับการพิมพ์ภาพสีมาจัด นำเฉพาะสื่อชุดนิทรรศการที่เป็นผลงานของนักเรียนมาจัด นำสื่อชุดนิทรรศการสำเร็จรูปและสื่อชุดนิทรรศการผลงานของนักเรียนมาจัด การติดแสดงสื่อชุดนิทรรศการเพื่อทบทวนวิชาเรียนติด 2-3 วันหรือ 1 สัปดาห์ ติดเพื่อแสดงในงานนิทรรศการ ติด 5 วัน (จันทร์-ศุกร์)

3. ด้านการเตรียมตัวผู้เรียน กำหนดให้นักเรียนไปศึกษาจากสื่อชุดนิทรรศการในเรื่องที่ครูจะมาสอนในครั้งต่อไป กำหนดเรื่องให้นักเรียนแบ่งกลุ่มผลิตสื่อชุดนิทรรศการเพื่อนำมา

ประกอบการสอน ให้นักเรียนตั้งคำถามมาถามเพื่อนในห้องโดยศึกษาเนื้อหาจากสื่อชุดนิทรรศการ ให้นักเรียนศึกษาเนื้อเรื่องในสื่อชุดนิทรรศการแล้วนำมาแสดงบทบาทสมมติในช่วงโมงเรียน มอบหมายให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศโดยใช้สื่อชุดนิทรรศการเรื่องที่จะเรียนในครั้งต่อไป

4. ด้านการใช้สื่อชุดนิทรรศการประกอบการสอน ชื่อนำ ครูถามความรู้จากประสบการณ์เดิมของนักเรียนในเรื่องที่ปรากฏอยู่ในสื่อชุดนิทรรศการ ครูเล่านิทานหรือกรณีตัวอย่างก่อนให้นักเรียนดูสื่อชุดนิทรรศการ ครูให้นักเรียนดูสื่อชุดนิทรรศการแล้วให้นักเรียนบอกถึงปัญหาอนามัยส่วนบุคคล ให้นักเรียนดูเฉพาะภาพในสื่อชุดนิทรรศการซึ่งปิดข้อความอธิบายขั้นตอนไว้ทั้งหมด ให้นักเรียนเล่นเกมต่อภาพซึ่งเป็นภาพจากสื่อชุดนิทรรศการเรื่องที่สอน ชื่นสอน ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพในสื่อชุดนิทรรศการซึ่งปิดคำอธิบายภาพ ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพในสื่อชุดนิทรรศการซึ่งปิดคำอธิบายครุอธิบายถึงสาเหตุและแนวทางการปฏิบัติตนตามเนื้อหาในสื่อชุดนิทรรศการ ชื่นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้โดยการศึกษาจากสื่อชุดนิทรรศการ ให้นักเรียนบอกถึงขั้นตอน/วิธีปฏิบัติ แล้วเฉลยโดยเปิดกระดาษที่ปิดบังข้อความไว้ทีละข้อ นักเรียนติดภาพและข้อความที่ครูตัดจากสื่อชุดนิทรรศการบนกระดานให้สัมพันธ์กัน

5. ด้านการประเมินผล ให้นักเรียนตอบคำถามหลังศึกษาจากสื่อชุดนิทรรศการ ให้นักเรียนอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติตนหลังศึกษาจากสื่อชุดนิทรรศการ ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนหลังศึกษาจากสื่อชุดนิทรรศการ ให้นักเรียนเขียนรายงานในเรื่องที่เรียนไปแล้วจากสื่อชุดนิทรรศการ ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศหลังศึกษาเนื้อหาจากสื่อชุดนิทรรศการ ให้นักเรียนวาดรูปการปฏิบัติตนหลังศึกษาเนื้อหาจากสื่อชุดนิทรรศการแล้ว

6. ด้านการเก็บรักษาสื่อชุดนิทรรศการ สถานที่เก็บสื่อชุดนิทรรศการคือห้องเก็บสื่อห้องเรียน การจัดเก็บสื่อชุดนิทรรศการคือ ใส่ในกระเป๋าเก็บสื่อชุดนิทรรศการ

การอภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบการชี้อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคลตามแนวสุขบัญญัติแห่งชาติ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ 3 ประเภท ได้แก่ โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 3 ประเภทนี้ มีบางประเด็นที่คล้ายคลึงกัน และบางประเด็นที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้โดยแยกเป็นแต่ละด้าน ทั้งสิ้น 6 ด้าน คือ (1) การเตรียมตัวผู้สอน (2) การจัดเตรียมสภาพแวดล้อม (3) การเตรียมตัวผู้เรียน (4) การใช้สื่อ (5) การประเมินผลการใช้สื่อ และ (6) การเก็บรักษาสื่อ ดังนี้

1. ด้านการเตรียมตัวผู้สอน ผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ผู้สอนควรมี การเตรียมตัว ดังนี้

1.1 สถานที่ที่ครูควรติดต่อขอโปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ เพื่อนำมา ใช้ประกอบการเรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคลนั้น ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/ อำเภอ/ตำบล สำนักงานมัธยม กรุงเทพมหานคร กรมควบคุมโรคติดต่อกระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ฝ่ายสุขศึกษา/ส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลของรัฐและเอกชน สถานที่ดังกล่าวข้างต้นเป็นหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีภาระหน้าที่ รับผิดชอบ ในการให้บริการสาธารณสุข ซึ่งครอบคลุมถึงการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ความรู้ด้าน สุขภาพอนามัย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจนกลายเป็นนิสัย ดังนั้นจึงเป็นสถานที่ที่เหมาะสมอย่างยิ่งที่ต้อง กำหนดไว้ในรูปแบบว่าเป็นสถานที่ที่ครูควรติดต่อขอสื่อสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้สำรวจ พบว่า ครูกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ได้รับโปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน สุขอนามัย จากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอและโรงพยาบาลมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรารณา มาลัยขวัญ (2534) พบว่า สื่อที่มีคุณภาพดีเหมาะสำหรับการเผยแพร่ความรู้ด้าน สุขอนามัยคือ สื่อที่มาจากหน่วยงานสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข, กองทันตสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร

1.2 การจัดเตรียมโปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบ ว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า

โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการสำเร็จรูป ที่ได้รับมาจากหน่วยงานต่าง ๆ นั้นครูควรนำมาใช้สอนได้ทันที เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 3 ประเภทนี้ มีรูปแบบ สีสนที่สวยงาม และมีเนื้อหาตามแนวสุขบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของครูผู้สอนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งให้ความเห็นว่า โปสเตอร์ แผ่นพับ และ สื่อชุดนิทรรศการ ที่ผลิตเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องสุขอนามัยในปัจจุบัน มีการผลิตที่มีคุณภาพดีโดยใช้กระดาษอบมัน ทำให้ไม่ฉีกขาดหรือเปื่อยง่าย ครูจึงสามารถนำ โปสเตอร์สำเร็จรูปนั้นมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ทันที

โปสเตอร์ และ สื่อชุดนิทรรศการสำเร็จรูป ที่มีเนื้อหาใช้สอนในเรื่องเดียวกันได้ ครูควรนำมาจัดทำเป็นภาพพลิกเพื่อให้เป็นชุดเดียวกัน สะดวกแก่การนำมาใช้ นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังมีความคิดเห็นว่าควรนำสื่อทั้ง 2 ประเภทนี้มาฉีกบนกระดาษแข็ง ใช้เทปหุ้มสัน ปก/กระดาษกาวติดรอบแผ่น พร้อมทั้งเจาะรูและติดที่แขวน เพื่อความสะดวกในการใช้งาน สอดคล้องกับคำกล่าวของ นิพนธ์ คุชปริติ (2528) ได้กล่าวถึงภาพที่ใช้ประกอบ การเรียนการ สอนควรฉีกบนกระดาษแข็ง เพื่อความสะดวกในการเก็บและหยิบใช้ และควรฉีกบนกระดาษ แข็งที่มีขนาดเดียวกันทั้งหมด

สำหรับประเด็นที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการใช้โปสเตอร์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ครูควรตัดภาพในโปสเตอร์มาจัดใหม่ พร้อมปรับปรุงเนื้อหาใหม่ ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกับการสำรวจโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างพบว่า ครูมีพฤติกรรมในการตัดแปลงสื่อ เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละบทเรียน

สำหรับแผ่นพับนั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ถ้าแผ่นพับมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนครูควรถ่ายเอกสารเพิ่ม เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการผลิตแผ่นพับ เป็นการผลิตเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เรื่องนั้นๆ การที่จะเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวให้ทั่วถึง สื่อที่ใช้นำเสนอควรมีปริมาณที่เพียงพอกับจำนวนกลุ่มเป้าหมาย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530) ถ้าแผ่นพับมีจำนวนน้อยและไม่สามารถถ่ายเอกสารให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนได้ ครูควรนำแผ่นพับ 2 แผ่นมาติดบนกระดาษแข็งแผ่นเดียวกัน เพื่อแสดงเนื้อหาทั้งด้านหน้าและด้านหลังของแผ่นพับ เป็นการป้องกันไม่ให้แผ่นพับฉีกขาดและเพื่อยืดอายุการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับ นิพนธ์ สุขปริดี (2528: 41-42) กล่าวถึงภาพที่มีขนาดเล็กกว่า 20"x24" ควรฉีกกระดาษแข็งเพื่อความสะดวกในการเก็บและหยิบใช้

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ครูควรนำสื่อชุดนิตรรศการมาฉีกบนพลาสติกลูกฟูก (Future Board) เพื่อความคงทนและสวยงาม ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ปัจจุบันในการจัดป้ายนิเทศของหน่วยงานราชการ นิยมนำพลาสติกลูกฟูกมาใช้เป็นพื้น โดยนำข้อความหรือภาพมาติดแต่งบนพลาสติกลูกฟูกที่มีพื้นผิวเรียบและมีความหนาพอประมาณ เนื่องจากพลาสติกลูกฟูกมีความคงทน สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก นอกจากนี้พลาสติกลูกฟูกยังมีสีสันมากมายให้เลือกใช้ และยังช่วยในการดึงดูดความสนใจของผู้พบเห็นอีกด้วย

1.3 ในด้านการผลิต ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า

โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิตรรศการ ครูและนักเรียนควรช่วยกันผลิต เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนได้ฝึกทักษะในการผลิตสื่อ รวมทั้งยังสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้ครูควรให้นักเรียนแบ่งกลุ่มผลิตสื่อ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ได้รับประสบการณ์ตรง และมีส่วนร่วมในการเรียน การสอน(วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ์, 2521:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528: กิดานันท์ มลิทอง, 2531)

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า แผ่นพับเป็นสื่อที่ครูควรให้นักเรียนผลิตเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยได้สำรวจตามโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่า ครูให้นักเรียน ผลิตแผ่นพับเป็นรายบุคคลเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน นอกจากนั้นยังเป็นการสอนให้นักเรียนรู้ถึงวิธีผลิตแผ่นพับอย่างง่าย ๆ

ในการผลิตสื่อชุดนิตรรศการนั้นนอกจากครูและนักเรียนจะช่วยกันผลิตแล้ว ผู้เชี่ยวชาญยังมีความเห็นว่า ครูควรเป็นผู้ผลิตสื่อชุดนิตรรศการด้วยตนเองเพื่อไว้ใช้ประกอบการ

เรียนการสอนอนามัยส่วนบุคคล เนื่องจากสื่อชุดนิทรรศการสำเร็จรูปบางชุดมีเนื้อหาหรือรายละเอียดไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ในการสอน ครูจึงควรผลิตเองเพื่อให้ได้สื่อที่ตรงตามความต้องการและวัตถุประสงค์ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน (โสภภาพรณ ชยสมบัติ และอัจฉนา อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2526: 218)

2. ด้านการเตรียมจัดสภาพแวดล้อม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ครูควรมีการเตรียมจัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

2.1 ในห้องเรียน

2.1.1 ที่ติด โปสเตอร์ และสื่อชุดนิทรรศการ ครูควรนำมาติดที่ป้ายนิเทศข้างใดข้างหนึ่งของกระดานดำหน้าห้องเรียน ป้ายนิเทศหลังห้องเรียน และบริเวณมุมสื่อ เพราะสื่อทั้ง 2 ประเภทนี้มีขนาดใหญ่ สามารถนำมาติดได้ทุกป้ายนิเทศที่มีภายในห้องเรียน นักเรียนสามารถมองเห็นได้ชัดเจนโดยไม่ต้องมองดูใกล้ๆ

ประเด็นที่น่าสนใจคือ แผ่นพับ นอกจากเป็นสื่อที่ให้นักเรียนได้หยิบไปอ่านเป็นรายบุคคลแล้ว ครูควรนำแผ่นพับมาติดบนป้ายนิเทศหลังห้องเรียนและบริเวณมุมสื่อ เนื่องจากแผ่นพับเป็นสื่อที่มีข้อจำกัด มีการออกแบบบางประการคล้ายหนังสือ (วรพงษ์ วรชาติ อุดมพงษ์, 2535) จึงจำเป็นต้องอ่านและดูใกล้ๆ ดังนั้นบริเวณหลังห้องเรียนจึงเป็นบริเวณที่เหมาะสมสำหรับการติดแผ่นพับ เพราะเป็นบริเวณที่มีเนื้อที่กว้างพอให้นักเรียนสามารถยืนอ่านได้โดยสะดวก

2.1.2 ผู้ติด ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า โปสเตอร์ และ สื่อชุดนิทรรศการ นั้นครูอาจเป็นผู้ติดหรือให้นักเรียนช่วยกันติดก็ได้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เห็นด้วยกับ 2 วิธีนี้ในระดับมาก แต่วิธีที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุดคือ ครูและนักเรียนควรช่วยกันติดสื่อทั้ง 2 ชนิดนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุพิน บุญชูวงศ์ (2530: 153) ที่ได้กล่าวถึงการนำสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดด้วย และการจัดป้ายนิเทศก็เป็นกิจกรรมที่ครูสุศึกษาจัดทำมากที่สุด (ละเอียด วัจศิริ, 2533; ประสาท สง่าศิลป์, 2535; เสาวภา จันทราวาท, 2539)

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันในเรื่องการกำหนดให้ใครเป็นผู้ติดแผ่นพับ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นนักเทคโนโลยีทางการศึกษาให้ความเห็นว่า ในกรณีนี้ใครจะเป็นผู้ติดก็ได้ เพราะแผ่นพับเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีขนาดเท่ากับกระดาษ A4 1 แผ่น ครูหรือนักเรียนสามารถนำไปติดได้ด้วยตนเอง

2.1.3 สื่อที่ติด ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ ครูควรนำมาติดโดยนำสื่อสิ่งพิมพ์สำเร็จรูปทั้ง 3 ประเภทมาติด นำสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นผลงานของนักเรียนมาติด หรือนำทั้งสื่อสิ่งพิมพ์สำเร็จรูปและผลงานของนักเรียนมาติด เพราะการนำผลงานดีเด่นของนักเรียนมาติดแสดง จะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความภูมิใจและเป็นการจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะผลิตผลงานของตนเอง (สุพิน บุญชูวงศ์, 2530: 153)

ประเด็นที่น่าสนใจ ในเรื่องการนำเสนอสำเร็จรูปและสื่อที่เป็นผลงานของนักเรียน มาจัดรวมกันนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่า เป็นการให้นักเรียนได้มีการเปรียบเทียบระหว่างสื่อที่เป็นผลงานของตนเองและสื่อสำเร็จรูปที่เป็นมาตรฐาน เพื่อนักเรียนจะได้นำข้อบกพร่องต่างๆ มาพัฒนาการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในโอกาสต่อไป

สำหรับแผ่นพับนั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ครูควรทำกล่องและนำแผ่นพับใส่ไว้ให้นักเรียนได้หยิบไปอ่าน โดยเมื่อนักเรียนอ่านแผ่นพับเสร็จแล้วให้เก็บใส่กล่องตามเดิม ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นการทำให้นักเรียนได้ศึกษาแผ่นพับด้วยตนเองอย่างเป็นระเบียบ

2.1.4 ระยะเวลาในการติด ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ในการทบทวนวิชาเรียน ครูควรนำไปสเตอร์และสื่อชุดนิทรรศการ ติด 1 สัปดาห์ สำหรับแผ่นพับควรติด 1-2 สัปดาห์ และในการรณรงค์เรื่องสุขภาพ ครูควรนำไปสเตอร์ ติด 1-2 สัปดาห์ แผ่นพับติด 2 สัปดาห์ และสื่อชุดนิทรรศการติด 1 สัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุพิน บุญชูวงศ์ (2530: 153) ที่กล่าวว่า ครูควรติดสื่อสิ่งพิมพ์ไว้ในชั้นเรียนประมาณ 2 สัปดาห์ เพื่อทบทวนและกระตุ้นให้นักเรียนสนใจศึกษาเพิ่มเติม และภาพที่นำมาติดควรมีการหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามเนื้อเรื่องของบทเรียนแต่ละบท

2.2 นอกห้องเรียน

2.2.1 ที่ติด ไปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าครูควรนำมาติดที่ ป้ายนิเทศหน้าห้องพยาบาลและบริเวณในห้องพยาบาล เพราะห้องพยาบาลเป็นสถานที่รวมสื่อที่ให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องสุขภาพอนามัยมากที่สุด

ไปสเตอร์และสื่อชุดนิทรรศการ นอกจากจะนำไปติดที่ป้ายนิเทศหน้าห้องและในห้องพยาบาลแล้ว ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าครูควรนำมาติดที่ป้ายนิเทศหน้าอาคารเรียน และป้ายนิเทศข้างนอกหน้าห้องเรียน เพราะเป็นสถานที่ที่นักเรียนต้องทำกิจกรรมและเดินผ่านตลอดทั้งวัน

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ป้ายนิเทศบริเวณหน้าโรงเรียน เหมาะแก่การติดไปสเตอร์แต่เพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ครูกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้กล่าวว่า การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในเรื่องสุขภาพนั้น ไปสเตอร์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างความสนใจของนักเรียนมากที่สุด เพราะข้อความหรือรูปภาพที่ปรากฏในไปสเตอร์มักมีสีสันที่สะดุดตาและสวยงาม และหน้าโรงเรียนก็เป็นบริเวณที่นักเรียนจะต้องเดินผ่านทุกวัน ประกอบกับเป็นที่ให้ผู้ปกครองนั่งรอรับนักเรียน ดังนั้นเมื่อครูนำไปสเตอร์มาติดบริเวณดังกล่าว นอกจากจะเป็นการให้ความรู้แก่นักเรียนแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่ความรู้ไปสู่ผู้ปกครองอีกด้วย

2.2.2 ผู้ติด ไปสเตอร์ และ สื่อชุดนิทรรศการ นั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นในเรื่องผู้ติดสื่อว่า ครูอาจเป็นผู้ติด ให้นักเรียนช่วยกันติดก็ได้ หรือครูและนักเรียนควรช่วยกันติดสื่อทั้ง 2 ชนิดนี้ก็ได้ โดยความคิดเห็นเหมือนกับการติดสื่อในห้องเรียน

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันในเรื่องการกำหนดให้ใครเป็นผู้ติดแผ่นพับ ซึ่งเป็นประเด็นเหมือนกับการติดสื่อในห้องเรียน

2.2.3 สื่อที่ติด ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ ควรนำสื่อสิ่งพิมพ์สำเร็จรูปทั้ง 3 ประเภทมาติด และนำสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นผลงานของนักเรียนมาติด เพราะสื่อสำเร็จรูปที่ผลิตโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้าน สาธารณสุขมีข้อมูลที่เชื่อถือได้ ส่วนการนำผลงานดีเด่นของนักเรียนมาติดแสดง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความภูมิใจและเป็นการจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะผลิตผลงานของตนเอง (สุพิน บุญชูวงศ์, 2530: 153)

โปสเตอร์ และ สื่อชุดนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ควรนำโปสเตอร์สำเร็จรูปและโปสเตอร์ผลงานของนักเรียนมาจัดรวมกัน สื่อชุดนิทรรศการสำเร็จรูปและสื่อชุดนิทรรศการผลงานของนักเรียนก็ควรนำมาจัดรวมกัน จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่า เป็นการให้นักเรียนได้มีการเปรียบเทียบระหว่างสื่อที่เป็นผลงานของตนเองและสื่อสำเร็จรูปที่เป็นมาตรฐาน เพื่อนักเรียนจะได้นำข้อบกพร่องต่างๆ มาพัฒนาการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในโอกาสต่อไป ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่เหมือนกับการนำโปสเตอร์และสื่อชุดนิทรรศการมาติดในห้อง

2.2.4 ระยะเวลาในการติด ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ทั้งในการติดทบทวนวิชาเรียนและในการติดเพื่อรณรงค์ในเรื่องสุขภาพ ควรนำโปสเตอร์และแผ่นพับมาติดประมาณ 1-2 สัปดาห์ สอดคล้องกับ สุพิน บุญชูวงศ์ (2530: 153) ที่กล่าวว่าควรติดสื่อสิ่งพิมพ์ไว้ในชั้นเรียนประมาณ 2 สัปดาห์ เพื่อทบทวนและกระตุ้นให้นักเรียนสนใจศึกษาเพิ่มเติม และภาพที่นำมาติดควรมีการหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามเนื้อเรื่องของบทเรียนแต่ละบท

สื่อชุดนิทรรศการ ติดเพื่อทบทวนวิชาเรียนควรติดไม่เกิน 1 สัปดาห์ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ครูกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่า สื่อชุดนิทรรศการเป็นสื่อที่ตามโรงเรียนต่างๆ มีใช้จำนวนน้อย และสื่อชุดนิทรรศการในหนึ่งชุดประกอบด้วยภาพหลายแผ่น ซึ่งมีเนื้อหาต่อเนื่องกัน ดังนั้นเมื่อนำมาใช้จึงควรใช้ให้ครบทุกแผ่น การนำสื่อชุดนิทรรศการมาติดนอกห้องเรียนนั้นจึงไม่ควรติดโดยใช้ระยะเวลามากนัก เพราะจะทำให้สื่อมีขนาดเล็กเสียหายได้ และควรเลือกติดป้ายนิเทศบริเวณที่ไม่ถูกแดดและฝน

สำหรับแผ่นพับนั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ควรทำกล่องและนำแผ่นพับใส่ไว้ให้นักเรียนได้หยิบไปอ่าน เมื่อนักเรียนอ่านแผ่นพับเสร็จแล้วให้เก็บใส่กล่องตามเดิม วิธีการดังกล่าวจะทำให้นักเรียนได้ศึกษาแผ่นพับด้วยตนเองอย่างเป็นระเบียบเหมือนการติดในห้องเรียน

3. ด้านการเตรียมตัวผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าครูผู้สอนที่ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ควรทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ

3.1 ตั้งประเด็น สำหรับการใช้โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ ครูควรตั้งประเด็นปัญหาให้นักเรียนหาคำตอบจากสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานก่อนจะศึกษาเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้โปสเตอร์ แผ่นพับและสื่อชุดนิทรรศการประกอบการเรียนการสอนสุขอนามัยของครู พบว่า ครูมีการตั้งประเด็นปัญหาให้นักเรียนหาคำตอบจากสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้ก่อนเรียนเรื่องนั้น ๆ

3.2 กำหนดเรื่อง ครูควรกำหนดเรื่องให้นักเรียนแล้วแบ่งกลุ่มผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อนำมาประกอบการเรียนการสอน เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจะทำหน้าที่เป็นเสมือนที่ปรึกษา โดยมอบหมายงานหรือใบงานให้นักเรียนทำกิจกรรมตามที่ครูกำหนด ทั้งนี้ จะช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง (Bruce Joyce, 1972: 11-12)

3.3 ศึกษาเนื้อหาและตั้งคำถาม ครูควรให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์แล้วนำมาเล่าสรุปให้เพื่อนฟังในชั้นเรียน หรือตั้งคำถามถามเพื่อนในห้องเรียนหลังศึกษาเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์แล้ว ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการประกอบการเรียนการสอนสุขอนามัย พบว่า ครูจะให้นักเรียนเล่าสรุปเนื้อหาจากโปสเตอร์ และตั้งคำถามถามเพื่อนหลังจากศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์แล้ว เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้เป็นการเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม นักเรียนที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างดีจะช่วยอธิบายให้เพื่อน ๆ เข้าใจได้ โดยใช้ภาษาระดับเดียวกัน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525: 42)

3.4 ทำกิจกรรม ครูควรมอบหมายให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศในเรื่องที่จะเรียนในครั้งต่อไปโดยการศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์แต่ละประเภท ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูกลุ่มตัวอย่างพบว่า การที่ผู้เรียนจัดหาสื่อประเภทภาพหรือข้อความมาติดป้ายนิเทศ ก่อนเริ่มการเรียนการสอนในช่วงโมงเรียนจริง จะทำให้นักเรียนได้เห็นและศึกษาก่อน เพื่อเป็นความรู้เบื้องต้นก่อนศึกษาเนื้อหาในบทเรียนอย่างละเอียดต่อไป

สำหรับโปสเตอร์ และสื่อชุดนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าครูควรให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาในโปสเตอร์หรือสื่อชุดนิทรรศการแล้วนำมาแสดงบทบาทสมมติ วิธีการดังกล่าวผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมากเนื่องจากวัตถุประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติคือการเรียนรู้บางสิ่งบางอย่าง เกี่ยวกับบุคคลอื่นและเกี่ยวกับ สถานการณ์ที่ตนเผชิญอยู่ (กิดานันท์ มลิทอง, 2540: 126) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารุณี ศุภบัณฑิต (2530) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความคงทนในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ในการเตรียมตัวผู้เรียนโดยใช้โปสเตอร์นั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นในระดับมากกว่า ครูควรให้นักเรียนศึกษาความหมายของข้อความ (สโลแกน) ที่ปรากฏในโปสเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ครูกลุ่มตัวอย่าง โดยให้เหตุผลว่าการแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนได้ร่วมกันคิดและแสดงความคิดเห็น

ครูควรให้นักเรียนช่วยกันคิดคำขวัญในเรื่องอนามัยส่วนบุคคลจากการศึกษาเนื้อหาในโปสเตอร์นั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ครูกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการให้นักเรียนช่วยกันคิดคำขวัญจะเป็นการระดมความคิดเห็นของผู้เรียน

นอกจากนี้ครูควรทดสอบความรู้ก่อนเรียนเนื้อหาแต่ละเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลให้ครูผู้สอนทราบว่าผู้เรียนมีความรู้เดิมในเรื่องที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด เป็นเครื่องชี้ความพร้อมของผู้เรียนว่าผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้อะไรเพิ่มเติมอีกบ้าง (กิดานันท์ มลิทอง, 2540: 98)

สำหรับการเตรียมตัวผู้เรียนในการใช้แผ่นพับ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าครูควรให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับแล้ววาดรูปส่งเพื่อเป็นการสรุปความคิดรวบยอดของผู้เรียนว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษามากน้อยเพียงใด

4. ด้านการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า

4.1 ชี้นำ (โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ) ครูควรถามความรู้จากประสบการณ์เดิมของนักเรียนในเรื่องที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานหรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนนั้นอย่างไรบ้างก่อนที่จะเรียนเนื้อหาต่อไป (กิดานันท์ มลิทอง, 2540: 97)

โปสเตอร์ และสื่อชุดนิทรรศการ ครูควรเล่านิทานหรือกรณีตัวอย่างก่อนให้นักเรียนดูโปสเตอร์หรือสื่อชุดนิทรรศการ นิทานก็เป็นสิ่งหนึ่งซึ่งนักเรียนชอบ การเล่านิทานหรือกรณีตัวอย่างเพื่อเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้กับนักเรียน ช่วยให้เกิดความเพลิดเพลินและช่วยสนองความต้องการของนักเรียน นอกจากนี้เนื้อหาของนิทานที่นักเรียนฟังยังช่วยสร้างความคิดริเริ่มและการเลียนแบบที่ดีให้กับเด็ก ดังที่ พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2530) ได้กล่าวไว้ว่า นิทานช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตและช่วยสร้างเสริมอุปนิสัยที่ดีให้แก่นักเรียน

ครูควรให้นักเรียนดูโปสเตอร์หรือสื่อชุดนิทรรศการแล้วให้ออกถึงสาเหตุของปัญหาอนามัยส่วนบุคคล วิธีการนี้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์, 2525: 320)

ครูควรให้นักเรียนดูโปสเตอร์หรือสื่อชุดนิทรรศการซึ่งปิดข้อความอธิบายขั้นตอนไว้ทั้งหมดและครูควรให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาในโปสเตอร์ เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนได้

มีส่วนร่วมในการเรียน การอ่านข้อความหรือดูรูปจะทำให้นักเรียนมีการอภิปรายจากสิ่งที่อ่านหรือเห็น นักเรียนจะมีการตอบสนองได้ทันที (กิดานันท์ มลิทอง, 2540: 100)

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ครูควรให้นักเรียนเล่นเกมต่อภาพซึ่งเป็นภาพจากสื่อชุดนิทรรศการเรื่องที่จะสอน เพราะการเล่นเกมนเป็นการสอนแบบการเล่นปนเรียนวิธีหนึ่ง โดยเด็กจะเรียนรู้ด้วยบรรยากาศที่สนุกสนาน และบรรลุวัตถุประสงค์โดยไม่รู้ตัว (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี, 2534) การใช้เกมในลักษณะนี้เหมาะสำหรับการนำเข้าสู่บทเรียน เพราะไม่ใช้เกมที่ใช้สอนเนื้อหาจริงๆ แต่ช่วยสร้างความรู้สึก ความคิด เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ต่อไป (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2537: 230)

4.2 ชั้นสอน ครูควรแบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาเนื้อหาในโปสเตอร์ แผ่นพับ หรือสื่อชุดนิทรรศการ และควรอธิบายสาเหตุและแนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องที่สอนประกอบสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 3 ประเภท เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 3 ประเภท จะเสนอเนื้อหาหลักๆ ในแต่ละเรื่อง ดังนั้นเมื่อครูให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อดังกล่าวแล้ว ครูควรชี้แนะและให้รายละเอียดเพิ่มเติม โดยเฉพาะการสอนเกี่ยวกับสุขอนามัย ครูควรจะแนะนำแนวทางให้เด็กนักเรียนปฏิบัติตนเพื่อให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี

ครูควรให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาจากโปสเตอร์และแผ่นพับด้วยตนเอง เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนคุ้นเคยกับการศึกษาสื่อประเภทนี้ เพราะสื่อสิ่งพิมพ์โปสเตอร์และแผ่นพับเป็นสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในเรื่องต่างๆ โดยมีการติดอยู่ทั่วไปทั้งในและนอกโรงเรียน

ครูควรสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติตนตามที่ปรากฏในโปสเตอร์ เนื่องจากโดยธรรมชาติเด็กจะเกิดการเรียนรู้จากการลอกเลียนแบบ ดังนั้น ครูผู้สอนซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อพัฒนาการของนักเรียน จึงควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น การสาธิตหรือการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง (ถนอม โถทอง, 2519: 1) ครูควรส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่เฉพาะแต่ในทฤษฎีเท่านั้นแต่ควรรวมไปถึงการฝึกปฏิบัติด้วย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525: 17) สอดคล้องกับงานวิจัยของประสาธต์ สง่าศิลป์ (2534) ที่พบว่า การเรียนสุขศึกษาในทศวรรษหน้าควรเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

ขั้นสรุป ครูควรให้นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้โดยการศึกษจาก โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นทีม จะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงออกและได้รับความรู้เพิ่มขึ้น รวมทั้งช่วยให้นักเรียนสามารถอภิปรายในชั้นเรียนได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525: 320)

ในขั้นสรุปครูสามารถใช้วิธีการเล่นเกม เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายดึงดูดความสนใจของผู้เรียน โดยการที่ครูติดภาพและข้อความที่ครูตัดจากโปสเตอร์หรือสื่อชุดนิทรรศการบนกระดานให้สัมพันธ์กันนั้น

ครูควรให้นักเรียนสรุปเรื่องที่เรียนว่ามีส่วนใดเหมือนหรือแตกต่างจากเนื้อหาใน
แผ่นพับเพื่อเป็นการย้ำและทบทวนความรู้ให้กับผู้เรียน

ครูและนักเรียนควรช่วยกันสรุปเนื้อหาในแผ่นพับโดยเขียนเป็นแผนภูมิ เพื่อสรุป
ความเข้าใจและทบทวนเนื้อหาอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เนื่องจากแผนภูมิเป็นอุปกรณ์การสอนที่
จัดเป็นภาพหรือสัญลักษณ์ ประกอบคำบรรยายสั้นๆ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล
และแนวความคิด และเพื่อเป็นการสรุปเน้นจุดสำคัญของเนื้อหานั้นๆ (จรรย์า เหมียมเฉลย,
ม.ป.ป.)

ประเด็นที่น่าสนใจคือ สำหรับโปสเตอร์นั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าครูควรให้
นักเรียนบอกถึงขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติตน แล้วเฉลยโดยเปิดกระดาษที่ปิดบังข้อความไว้ทีละข้อ
ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยมากที่สุด แต่วิธีการนี้ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้โปสเตอร์
ประกอบการเรียนการสอนของครู ครูมีการปฏิบัติระดับปานกลางเท่านั้น เป็นเพราะโปสเตอร์
แต่ละแผ่นจะมีการออกแบบต่างกัน วิธีนี้จะใช้ได้ดีก็ต่อเมื่อโปสเตอร์นั้นมีการออกแบบโดยเรียง
ข้อความ สำหรับสื่อชุดนิทรรศการนั้นจะประกอบด้วยภาพและข้อความอยู่ใต้ภาพ ดังนั้นการนำ
วิธีนี้มาใช้จึงเหมาะสม สามารถทำได้

5. ด้านการประเมินผลการใช้สื่อ ผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ครูควร
ประเมินผลการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 3 ประเภท ดังนี้

โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ

ครูควรให้นักเรียนตอบคำถามหลังจากศึกษาเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์ ครูควรให้นักเรียน
อธิบายขั้นตอนและปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติตนหลังศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ และครูควรให้
นักเรียนจัดป้ายนิเทศหลังศึกษาเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 3 ประเภท เนื่องจากในการประเมิน
ผล ครูผู้สอนควรประเมินจากประสิทธิภาพการเรียนรู้และคุณภาพสื่อ การประเมินประสิทธิภาพ
การเรียนรู้ ครูควรให้ผู้เรียนตอบคำถาม อธิบาย เขียนรายงานสรุป และจัดป้ายนิเทศหลัง
ศึกษาเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์นั้นๆ จะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้
โดยตรง ส่วนการประเมินคุณภาพสื่อครูอาจใช้วิธีการซักถาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมล
แสงศรี (2535) พบว่าครูประเมินผลการใช้สื่อโดยการซักถามจากนักเรียน

แผ่นพับและสื่อชุดนิทรรศการ

ครูควรให้นักเรียนเขียนรายงานในเรื่องที่เรียนไปแล้วจากแผ่นพับหรือสื่อชุด
นิทรรศการ และครูควรให้นักเรียนวาดรูปการปฏิบัติตนหลังศึกษาเนื้อหาจากแผ่นพับและสื่อชุด
นิทรรศการ ซึ่งทั้งสองวิธีนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นการทดสอบความรู้ของนักเรียน และเป็น
การฝึกให้นักเรียนได้แสดงความรู้ออกมาเป็นรูปธรรม

แผ่นพับ

ครูควรให้นักเรียนจัดทำแผ่นพับโดยนำเสนอข้อมูลพร้อมคำถามแนบในแผ่นพับ เพราะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้รู้ขั้นตอนและวิธีผลิตแผ่นพับ และเป็นการฝึกให้นักเรียนได้รู้จักตั้งประเด็นสำคัญในสื่อพับออกมาตั้งเป็นคำถาม และสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้แผ่นพับ ประกอบการสอนสื่อนามัยของครู ซึ่งครูมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

6. ด้านการเก็บรักษาสื่อสิ่งพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นดังนี้

6.1 สถานที่เก็บสื่อสิ่งพิมพ์

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสถานที่สมควรที่สุดสำหรับเก็บโปสเตอร์คือห้องเก็บสื่อ เพื่อช่วยให้การจัดเก็บเป็นระเบียบ วัสดุอุปกรณ์ไม่กระจัดกระจาย ทำให้สะดวกในการค้นหา (จรรยา เหมียมเฉลย, ม.ป.ป.)

สำหรับสถานที่เก็บแผ่นพับที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เป็นสถานที่เก็บที่เหมาะสมที่สุดคือห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดเป็นที่รวบรวมข้อมูลโดยเฉพาะสิ่งพิมพ์ทั้งหลาย การจัดเก็บแผ่นพับซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ รวมอยู่กับข้อมูลที่เป็นสิ่งพิมพ์ด้วยกัน ทำให้การจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ สะดวกในการค้นหาเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนของครู รวมทั้งสะดวกต่อการค้นคว้าเพิ่มเติมของผู้เรียนอีกด้วย

สำหรับสถานที่เก็บสื่อชุดนิทรรศการที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เป็นสถานที่เก็บที่เหมาะสมที่สุดคือห้องเก็บสื่อและห้องเรียน เพราะสื่อชุดนิทรรศการมีขนาดใหญ่พอสมควร และมีการจัดทำเป็นเรื่องๆ ดังนั้นควรจัดเก็บในห้องสื่อ โดยจัดเก็บตามหมวดหมู่ของเนื้อหาในแต่ละชุด สำหรับการจัดเก็บในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาจากสื่อชุดนิทรรศการได้ตลอดเวลาที่นักเรียนมีเวลาว่าง

6.2 การจัดเก็บสื่อสิ่งพิมพ์

การจัดเก็บในตู้เหล็ก ครูควรจะใช้วิธีการแขวนโปสเตอร์ไว้ ใส่ช่องพลาสติกหรือ กระเป๋าโดยแยกเป็นชุดตามเนื้อหาวิชาที่ใช้สอน โดยจัดเก็บตามชนิด ลักษณะ ขนาด ปริมาณ ของสื่อที่มีอยู่และจะมีเพิ่มขึ้นในโอกาสต่อไป

ชั้นวางของ ครูควรนำแผ่นพับมาเรียงตามแนวตั้งแยกเป็นชุดในแต่ละเรื่อง ใส่ช่องพลาสติกแยกเป็นชุดในแต่ละเรื่อง และนำแผ่นพับใส่กล่องแยกเป็นเรื่องๆ ในแต่ละกล่อง

ตู้มีลิ้นชัก ครูควรนำโปสเตอร์มาเรียงตามแนวนอน แยกเป็นชุดในแต่ละเรื่อง และวางซ้อนทับกันไว้ และการเก็บแผ่นพับในตู้มีลิ้นชัก ครูควรเรียงแผ่นพับตามแนวนอน แยกเป็นชุดในแต่ละเรื่อง

ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ขวลิขิต เกิดทิพย์ (2538) ที่ว่าการจัดเก็บสื่อการสอน ประเภทวัสดุ ครูส่วนใหญ่จะจัดเก็บแยกเนื้อหาตามบทเรียน การเก็บรักษาสื่อการสอนอย่างมีระเบียบแบบแผน จะอำนวยความสะดวกให้สื่อมีอายุการใช้งานที่ยาวนาน สะดวกในการใช้ ไม่ต้องเสียเวลาดันหามา

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบที่สร้างขึ้นเป็นการกำหนดการใช้โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งในรายละเอียดของแต่ละรูปแบบมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ดังนั้นผู้ที่นำรูปแบบไปใช้ ควรปฏิบัติตามรายละเอียดของแต่ละรูปแบบให้ได้มากที่สุดจะเป็นการดีที่สุด เนื่องจากเป็นรายละเอียดซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันแล้ว

2. หน่วยงานที่ผลิตโปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่อชุดนิทรรศการ เพื่อให้ความรู้ด้านสุขอนามัย ควรนำสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้ไปให้ที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอและตามโรงพยาบาลต่าง ๆ มากกว่าสถานที่อื่น เพราะจากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าสถานที่เหล่านี้เป็นแหล่งที่ครูส่วนมากจะไปนำสื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 3 ประเภทมาใช้ประกอบการเรียนการสอนสุขอนามัยมากที่สุด นอกจากนี้สำนักงานสาธารณสุขอำเภอและโรงพยาบาลต่าง ๆ ควรช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนในแต่ละอำเภอทราบเมื่อมีสื่อจากหน่วยงานต่าง ๆ ส่งมา เพื่อให้แต่ละโรงเรียนได้มารับสื่อไปใช้ประกอบการเรียนการสอน และโรงเรียนใดต้องการสื่อแต่ไม่สะดวกมารับสื่อได้ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอและโรงพยาบาลต่าง ๆ ก็ควรอำนวยความสะดวกในการจัดส่งสื่อไปให้ครูด้วย

3. โปสเตอร์ที่ครูนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในปัจจุบัน ไม่ได้ถูกผลิตโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้ในโรงเรียน ดังนั้น การออกแบบโปสเตอร์จึงมีรูปแบบแตกต่างกันไป ดังนั้น ก่อนที่ครูจะนำโปสเตอร์มาใช้ ครูจึงควรมีการดัดแปลงหรือตกแต่งโปสเตอร์นั้นเสียใหม่ โปสเตอร์ที่มีการออกแบบโดยมีภาพและข้อความอธิบายที่เป็นขั้นตอน ก่อนนำมาสอนครูควรหากระดาษมาปิดบังข้อความเสียก่อน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการช่วยกันแสดงความคิดเห็นจากภาพและช่วยกันตอบ เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นทีม

4. แผ่นพับ ถ้ามีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ครูควรนำแผ่นพับ 2 แผ่นมาแสดงเนื้อหาทั้งด้านหน้าและด้านหลังผนังกลางบนกระดานแข็งแผ่นเดียว เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน เนื่องจากแผ่นพับเหมาะสำหรับการศึกษาเป็นรายบุคคล เมื่อนำมาใช้ต้องจับและเปิดอ่านทีละพับ ประกอบกับแผ่นพับมักผลิตโดยใช้กระดาษบาง จึงทำให้เกิดการฉีกขาดได้ง่าย และวิธีนี้ยังสามารถนำมาจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนได้ศึกษาเป็นกลุ่มได้ด้วย

5. ห้องเก็บสื่อ เป็นสถานที่เก็บรวบรวมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางให้ครูได้ขี้นไปใช้ประกอบการเรียนการสอน แต่จากการสำรวจและสัมภาษณ์ครูกลุ่มตัวอย่างพบว่า ห้องเก็บสื่อตามโรงเรียนต่าง ๆ นั้นมักถูกนำมาใช้เป็นห้องเรียน โดยครูกล่าวว่า เพราะห้องเรียนมีไม่พอกับจำนวนนักเรียน และสื่อที่สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนก็มีปริมาณน้อย ดังนั้นสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จึงถูกแขวนและม้วนเก็บไว้ในห้องเรียน ทำให้สื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้ไม่น่าสนใจเพราะนักเรียนได้เห็นสื่อเก่าซ้ำกันทุกวัน และยังเป็นการสร้างบรรยากาศเสียให้กับนักเรียนด้วย เพราะจะเป็นแหล่งรวมฝุ่น ผง ต่าง ๆ

6. สื่อสิ่งพิมพ์ทั้ง 3 ประเภทที่ใช้สอนในเรื่องเดียวกันได้ ครูควรนำมารวมเก็บไว้ใน กระเป๋าเก็บสื่อชุดนิทรรศการ เพราะกระเป๋าเก็บสื่อชุดนิทรรศการจะมีขนาดใหญ่ สามารถใส่ ไปสเตอร์ได้ ทั้งนี้เพื่อสะดวกทั้งในการนำไปใช้และการเก็บรักษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำรูปแบบที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนและหาประสิทธิภาพของรูปแบบ
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ประเภทอื่น เช่น วิดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ เพราะสื่อชนิดนี้มีแนวโน้มว่าจะมีการนำมาใช้มากยิ่งขึ้นใน อนาคต เพื่อให้ครูได้มีแนวทางในการนำสื่อไปใช้
3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยที่ผู้วิจัยเข้าไปอยู่และเป็นส่วนร่วมกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนการสอน ของครูกลุ่มสร้างเสริม ประสพการณ์ชีวิต ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย